

**KUST-ÖSTERBOTTENS SAMKOMMUN
FÖR SOCIAL- OCH PRIMÄRHÄLSOVÅRD
FISC – K5**

***ISLAM – GUIDE
I KORTHET***

Innehållsförteckning

ISLAM OCH MUSLIM.....	1
MUSLIM OCH HÄLSOVÅRD	4
Islamisk attityd	4
Inställning till vården	5
Manligt och kvinnligt	5
Läkarbesök	5
Sjukhusvistelse	6
Åldringar	7
Mediciner	7
Omskärelse	7
Dödsfall	7
Organtransplantation	8
Stress	8
FOSTERUTVECKLING I KORANEN	9
Den medeltida uppfattningen om fosterutvecklingen	9
Den Koraniska synen på fosterutvecklingen	10
Synen på fosterutvecklingen förändras	10
Den moderna synen på fosterutveckling	10
FAMILJ OCH KÖNSROLLER	12
ETIKETT OCH KOSTHÅLLNING	13
Alkohol och andra droger	14
Klädseln	15
MOSKÉ	16
ISLAMISKA KALENDERN	17
HÖGTIDER	18
SLUTORD.....	21

ISLAM OCH MUSLIM

Den muslimska populationen i världen uppskattas vara i storleksordningen 1-1,8 miljarder. Omkring 90 procent av dessa är **sunni** och cirka 10 procent är **shia**. I cirka 30-40 länder är majoriteten av befolkningen muslimer. 20 procent av alla muslimer bor i arabländerna. I Indonesien, Indien, Pakistan och Bangladesh är mer än 100 miljoner av invånarna muslimer. Islam är den näst största religionen i världen, efter kristendomen.

Majoriteten av alla muslimer, cirka 90 %, är **sunniter**. Övriga 10 % utgörs huvudsakligen av den näst största inriktningen **shiaislam**. Såväl sunniter som shiiter kan även tillhöra **sufismen**, som är en samlingsbeteckning för den andliga eller esoteriska aspekten inom religionen

Allah (arabiska: **الله**, Allāh) är det arabiska ordet för **Gud**. Det förknippas huvudsakligen med islam eftersom det är namnet på den ende guden såsom har förkunnats av Muhammed. Ordet används dock även av **judar**, **kristna** och **bahá'íer** i den arabisktalande delen av världen. Att ordet är så förknippat med Gud inom islam gör dock att religionsvetare är oeniga om huruvida det är rätt att översätta det eller om ordets namnkaraktär är för stark för det.

Muhammed (arabiska: **محمد**, *Muḥammad*, uttal: [muħa mmæd], "den prisade"), född omkring **570 i Mekka** som **Muḥammad ibn 'Abdullāh**, död **8 juni 632 i Medina** i nuvarande Saudiarabien, är grundaren av religionen **islam**. Muhammed är enligt **muslimer Guds (Allahs) sista profet**, *profeternas sigill*, som under en period på 20 år fick motta islams heliga budskap, **Koranen**, genom uppenbarelser från Gud, via ärkeängeln **Gabriel (Jibril)**. Muhammed nämns också i den muslimska trosbekännelsen: "**Det finns ingen gud utom Gud och Muhammed är hans sändebud**".

I islam är det Muhammed som är den siste profeten. När man talar om profeten är det honom man syftar på. Han levde på 500 - 600-talet e.Kr. på den arabiska halvön. Genom uppenbarelser från ängeln **Jibril (Gabriel)** i en grotta kunde Koranen skrivas ner.

Islam räknar med ett stort antal profeter som är gemensamma med judendom och/eller kristendom. Eftersom Koranen har egna versioner av berättelserna om dem, kan den muslimska uppfattningen om dessa profeter på vissa punkter skilja sig från den judiska och kristna.

Islamiska profeter i Koranen och deras förekomster i Bibeln

Adam	Idris	Nuh	Hud	Saleh	Ibrahim	Lut	Ismail	Ishaq	Yaquub	Yusuf	Ayub	
آدم	ادري س	نوح	هود	صالح	ابراهيم	لوط	اسماعيل	اسحاق	يعقوب	يوسف	أيوب	
Adam	Enok	Noa	Ever	Okänd	Abraham	Lot	Ismael	Isak	Jakob	Josef	Job	
Shoai	Musa	Harun	Dhul-Kifl	Daud	Sulayman	Ilyas	Al-Yasa	Yunus	Zakariya	Yahya	Isa	Muhammad
شعبي	موسى	هارون	ذو الكفل	داود	سليمان	إلياس	إيسع	يونس	زكريا	يحيى	عيسى	محمد
Jetro	Mose	Aron	Osäker	David	Salomo	Elia	Elisha	Jona	Sakarias	Johannes	Jesus	

‘**Ulamā**’ (säg. ‘**ālim**) (arabiska: علماء), "dem som besitter kunskap", är en beteckning på religiöst lärda inom islam.

Ulama växte fram som en grupp under den religiösa blomstringstiden 750-950. Ulama är inte någon enhetlig grupp och de tillhör inte någon särskild social klass utan ulama har auktoritet att tolka islam. Ulama är män som har kunskap om **Koranen** och den religiösa lagen **sharia**.

Deras kulturella roll är att garantera samhällsordningen för **umma**, den islamiska komuniteten. Lagen är därmed avgörande både i teorin och i praktiken. Ulama reglerar frågor som rör egendomsförhållanden men framför allt familjelivet som betraktas som kärnan för den islamska enheten och den vardagliga praktiken

Ulama får däremot inte sin legitimitet utav staten utan de har en ideologisk och symbolisk bas som skiljer sig från statens roll, medan de i vissa fall är beroende av den politiska dominanta gruppen i landet. I Nordafrika har ulama fortfarande en betydelsefull roll för det sociala och kulturella livet medan t.ex. Turkiet har exkluderat dem från att ha en effektiv och betydande roll i samhället.

Under 1900-talet genomdrevs åtskilliga reformer, främst inom utbildningsområdet och rättssystemet som moderniserades, vilket innebar att ämbetsmän och tjänstemän med västerländsk utbildning övertog ulamas uppgifter. Vissa ulama betraktade förändringarna som oislamiskt och menade att Västerlandet tvingade innovationer på muslimska samhällen och att de manipulerade islam genom den påtvingade politiska makten. Dock godtog somliga ulama reformerna men protester framfördes

Ayatolla, ayatollah eller **ayatullah** (arabiska آية الله, persiska آیت الله "Guds tecken") är hederstitel för framstående islamisk dignitär inom shia (tolvsekten) med både religiös och politisk betydelse. Benämningen ges till de bäst utbildade rättslärde. En förutsättning för att kunna bli betrodd titeln är att en blivande ayatollah skriver en avhandling på direkt uppmaning från en person som redan är ayatollah. Inga regler finns för hur många som kan bära titeln samtidigt. Under 1800- och 1900-talet har det blivit vanligt att betrakta en mindre del av de som vid ett givet tillfälle bär titeln som särskilt framstående. Dessa betecknas *marja'at-taqlid* det vill säga personer man försöker efterlikna på det personliga planet med avseende på uppträdande, hållning och levnadssätt.

Imam ("den som står framför, föreståndare") har inom islam flera olika betydelser. Traditionellt förutsätts en imam vara en man, och de kvinnor som på senare år har framträtt som imamer har mött hårt motstånd och begränsats.

Vanligen och i allmänhet betyder det **präst**, men benämningen har ingenting med prästerskap att göra. Imamens ursprungliga förrättning är att vara ledare av den gemensamma **bönen** i **moskén**, varvid han står framför de övriga, med ryggen vänd åt dem; dessa efterföljer alla hans rörelser. I de stora moskéerna finns två imamer, en för de fem föreskrivna dagliga bönerna och en för den **predikan**, som skall hållas varje fredag (jämför **khutba**).

Imamerna bildar inget särskilt stånd och har därför heller ingen särskild dräkt. De tas ofta bland fattiga, fromma studerande, och då de ur moskéns kassa får blott en mindre lön,

försörjer de sig vid sidan om som handlande eller skollärare. En imam kan när som helst på förekommen anledning avskedas av moskéns **nasir** (förvaltare), förlorar då sin titel av imam och kan ersättas med vilken annan som helst, som är kompetent att förrätta hans syssla.

I inskränkt betydelse betecknar imam det andliga överhuvudet, i motsats till **emir**, den världslige maktinnehavaren, i vissa islamiska stater. De turkiska sultanerna bar därför alltid den av **abbasiderna** efter de tolv imamernas bortgång upptagna titeln **imam-el-muslimin**, "muslimernas imam", jämte den av **emir-el-mumin**. Titeln imam bars även av åtskilliga arabiska furstehus, såsom **zayditerna** i **Jemen** från och med **800-talet**, och tillkommer ännu i dag officiellt imamen av **Musqat**.

Imamer som i särskild mening andliga ledare kallas också de första muslimska århundradenas **korantolkare** och **rättslärda**, vilka fullkomligt motsvarar den kristna kyrkans **patres** ("kyrkofäder"). Dessa indelas efter sin rang i sju klasser, av vilka den första består blott av de fyra stora imamerna, **Abu Hanifa** (d. 767), **Malik Ibn Anas** (d. 795), **Ash-Shāfi'ī** (d. 819) och **Ibn Hanbal** (d. 855), vilka stiftade var sin av det sunnitiska islams fyra **ortodoxa** riter. Till någon av dessa måste varje rättrogen sunnit höra. **Hanafiternas** rits är den härskande bland turkar och **tatarer** samt muslimerna i **Pakistan**, **malikiternas** i norra Afrika med undantag av vissa delar av **Egypten**, shafiternas i större delen av **Egypten** och dessutom i **Syd-Arabien** och **Indonesien**. **Hanbaliternas** rit, den mest fanatiska, var förr allmän i **Mesopotamien**, **Syrien** och **Palestina**, men har från och med **osmanernas** uppträdande på 1400-talet mer och mer undanträngts av den **hanafitiska** riktningen.

MUSLIM OCH HÄLSOVÅRD

Islamisk attityd

"Livet kan liknas vid en resa som utgår från en speciell punkt och slutar vid ett bestämt mål. De är ett övergående tillstånd, **en inledning till det Eviga livet**. Under denna färd är människan en resenär... och bör göra sig själv fullständigt redo att i vilket ögonblick som helst flyttas över till evigheten."

Under en resa prövas människan på många sätt. Det händer alltid något oförutsett, som kräver snabba beslut och nya handlingssätt. Livet innehåller också prövningar och oförutsedda situationer. Sjukdom hör till sådana prövningar. Det är inte bara den sjuke som prövas genom sin sjukdom, utan även de anhöriga och själva vårdapparaten (och därigenom hela samhället).

Det är människans tålamod och ödmjukhet inför Gud som prövas. Muslimer skall inte skylla på någon - det som händer människan är i sista hand en **Guds** angelägenhet, som ingen människa kan påverka. Händer det något tråkigt, sorgligt eller dylikt, finns det även då en mening med att just det händer. Den sjuke eller hans/hennes anhöriga skall inte bli desperata och gripas av panik, utan försöka vända fram det positiva i allting och lovprisa Gud, även om det känns svårt. Vi människor äger inte varandra och en gång måste vi ändå skiljas åt av döden. Vid sjukdomsfall kommer vår rädsla för att förlora en anhörig fram, men vi uppmuntras i islam att behärska oss och göra sjukdomstiden och den sista tiden till något positivt.

Inställning till vården

Gud har givit människan intellekt, sunt förnuft och förmågan till logiskt tänkande. Det är meningen att hon med hjälp av dessa skall befrämja det som är nyttigt och bra, och som gagnar Guds skapelse. Gud har givit människan fullmakt att använda sig av naturtillgångarna, tex. växterna, till nytta för sitt liv på jorden. Det kan t.o.m. sägas vara en av människans plikter gentemot sin **Skapare** att utveckla botemedel för olika sjukdomar ur de läkande örter som Han ställt till hennes förfogande.

Islam har ofta beskyllts för att vara **fatalistisk**, men en sådan inställning är fel. Människan skall naturligtvis göra sitt bästa för att bota en sjukdom - men hon avgör inte utgången. Denna attityd hjälper muslimen att komma över sorgen över en anhörigs (eller sin egen) sjukdom och en anhörigs bortgång.

Islam är alltså i princip inte emot sjukvård tvärtom. Det är metoderna, som i så fall kan diskuteras. Koranen, t.ex. uppmuntrar människan att använda naturens egna botemedel och leva sunt.

Sjukvård skall syssla med att bota fysiska eller psykiska sjukdomar, som hindrar människan att fungera i enlighet med sin natur. Förutsättningen är att det sker inom de gränser som Gud har satt.

Manligt och kvinnligt

I princip är islams och det nordiska samhällets meningar ganska överensstämmande när det gäller sjukvård. Sjukdomar ska botas, sjuka ska ha bästa möjliga vård. Metoderna har man i huvudsak lika åsikter om, men när det gäller organisationen skiljer sig meningarna åt. Islam vill **skilja på män och kvinnor** och det även i vården. Orsaken till detta ligger i synen på människans sexualitet:

Sexuella förhållanden är endast tillåtna mellan äkta makar och det därför att sexualitet är en drift som kan orsaka skada (**fysisk och psykisk**) om den inte regleras. Reglerna är ett skyddsnät som ska garantera hela samhällets stabilitet. En regel är att män och kvinnor ska begränsa kontakterna med det motsatta könet, förutom de närmaste släktingarna. När de ändå behöver träffas, skall de hålla en viss distans.

Klädseln, sättet att hälsa och tala, mm, är saker som regleras för att skydda samhället (indirekt) mot följderna av fri sex. För sjukvården innebär detta att **män så långt det är möjligt skall vårdas, behandlas och skötas av män och kvinnor av kvinnor**.

Läkarbesök

Muslimerna bör kunna träffa en läkare av **”rätt”** kön, men ibland kan läkaren ha med sig någon kandidat, sköterskan kanske assisterar vid undersökningen, eller det behövs tolk, osv. Alla deltagande skall i så fall vara av **”rätt”** kön. En annan sak att tänka på är att ingen **”utomstående”** skall kunna titta in mitt under en kanske känslig undersökning. Detta är något som ibland kan hända, när arbetskamraterna skall meddela något i förbifarten.

En muslim får inte blotta sina sk. privata kroppsdelar (**kroppen mellan naveln och knäna**) för någon, utom när det är absolut nödvändigt för fastställandet av diagnos, vid operation, barnafödelse, mm. Men även då skall läkaren täcka över patienten med något skyнке, så att han/hon inte behöver känna sig generad.

Sjukhusvistelse

Förutom kvinnoklinikerna, är alla sjukhusavdelningar i Norden blandade avdelningar, dvs. kvinnor och män ligger på samma avdelning, vid platsbrist kanske till och med i samma sal. Detta är ett missförhållande ur islamisk synvinkel.

De förväntar sig inte att man skall börja möblera om på alla sjukhus, men de önskar att största möjliga hänsyn tas till detta för dem så viktiga önskemål. Det gäller bara att upplysa personalen i varje skift om de speciella önskemålen: det kan röra sig om att knacka på en stängd dörr före ingång, att en kvinnlig patient blir informerad om sammansättningen i rondan, osv. Dessa åtgärder skulle omedelbart öka de muslimska patienternas förtroende för vården och vårdpersonalen.

Enligt islam är griskött och blodmat förbjudet som föda. Eftersom islam också säger att allt kött skall slaktas i Guds namn, är det många muslimer som vill ha en helt köttfri kost. I vissa fall kan tillsynes "oskyldiga" matvaror innehålla grisfett eller tillsatsämnen som framställts ur grisfett, mm. Ibland kan det också vara svårt att avgöra ursprunget på en tillsats. Det är därför säkrast att endast använda rena råvaror vid tillagning, stekning, osv.

När det gäller spädbarn är det viktigt att barnen inte ges mjölk från någon annan kvinna än modern, då barn som **ammats av samma kvinna juridiskt räknas som syskon**. Modern måste därför alltid tillfrågas innan barnet ges mjölk, även om det finns överskott. En annan viktig detalj är att det stora flertalet av **modersmjölksersättningar innehåller grisfett** i klumpförebyggande syfte, och därför inte kan ges till muslimska barn. Enligt islam är det näst intill en skyldighet att besöka en sjuk på sjukhus eller i hemmet, även om man inte är släkt med den sjuke eller ens känner honom/henne närmare. Det är också något som muslimerna har lovats belöning för, i livet efter döden.

Islamisk etik föreskriver att muslimerna skall **respektera sjukhusens besökstider** och andra regler, men ibland kan det hända att muslimer verkar ha svårt att hålla t.ex. besökstiderna. Detta har kanske sin förklaring i att de anhöriga mycket mer deltar i vården i många muslimska länder. De vakar vid den sjuke, sörjer för den sjukas kost efter samråd med läkare, hjälper med tvättning och intimhygien, mm. Sjukhusen i många av dessa länder saknar också uttalade besökstider.

Varje vuxen muslim har ålagts att sätta sig i förbindelse (**salat**) med sin **Skapare** genom gudstjänst eller böneritual minst fem gånger dagligen. Så länge muslimen är vid medvetande, kan han/hon utföra denna ritual, antingen med de rätta kroppsrorelserna, eller sittande eller liggande på sidan om han/hon inte kan röra sig så mycket. Det är viktigt för muslimerna att **sjukhuspersonalen respekterar dessa "bönestunder"** och kanske till och med hjälper patienten att hålla reda på de olika tiderna för bönen. De bör inte heller störa patienten medan han/hon är mitt i ritualen.

Det borde vara ganska lätt att tillmötesgå dessa enkla önskemål och kanske även beställa hem **Koranen** på originalspråk och i översättning, samt **bönetidtabeller**, vid de sjukhus inom vilkas krets det bor ett stort antal muslimer. De lokala församlingarna kan säkert hjälpa sjukhusen med detta.

Åldringar

Enligt islam har barnen, och då framförallt sönerna, skyldighet att ta hand om sina föräldrar och andra äldre släktingar, som inte längre kan försörja sig själva. Speciellt viktigt är det att vårda de sjuka föräldrarna.

I muslimska länder vårdas det stora flertalet sjuka eller åldersdementa patienter i hemmen. I de fall då en gammal människa vårdas på sjukhus, har hon någon **nära släkting vid sin sida** (ofta sonhustru eller sondotter). Muslimer har svårt att förstå den finska åldringsvården och tycker att det är **förnedrande mot ens gamla föräldrar** att låta dem ligga på anstalt långa perioder utan att ens besöka dem.

Mediciner

Islam accepterar inte en medicinindustri som drivs enligt **kommersiella principer** om tillväxt mm. Drivkraften inom medicintillverkningen måste vara strävan att ta fram bra mediciner, som kan bota sjukdomar utan biverkningar. De naturliga råvarorna, som vi finner i växtriket, måste vara de som används för framställningen av medicin.

Experiment som skadar ett större antal än dem som till slut får någon bot genom en medicin, är helt förkastliga. Medicin skall inte heller innehålla några ämnen som enligt islam är förbjudna, såsom **alkohol**. Undantag gäller när inget alternativ finns. Så har t.ex fallet varit med insulin. Förr fanns bara insulin framställt ur svin, men nu finns annat insulin, och då är det viktigt att en muslimsk diabetiker får **"rätt" insulin**.

Omskärelse

Islam föreskriver **omskärelse** av pojkar. Judar som också omskar sina pojkar, sköter ofta detta privat och t.o.m utanför den egentliga vårdapparaten. Sedan lång tid tillbaka har judarna utvecklat ett nätverk av religiös service, bl. a i Sverige. Muslimerna, å andra sidan, är en förhållandevis ny folkgrupp här i landet och för dem existerar inget sådant nätverk. De är därför helt **"utlämnade"**. De sätter sina barn i kö och i bästa fall får de komma in på sjukhus efter några år. En ytterligare försämring skedde under 1989, då kostnaden för omskärelse plötsligt höjdes till tresiffriga belopp. Vi hoppas naturligtvis att regeringen tillsammans med de muslimska riksorganisationerna snart finner en lösning på detta.

Dödsfall

Redan tidigare nämndes att en sjuk människa bör få besök under sjuktiden i hemmet eller på sjukhus. Är hon så pass dålig att hon är döende, **får hon inte lämnas ensam**. Skulle en allvarligt sjuk patient på sjukhus snabbt försämrats, måste hans/hennes anhöriga omedelbart underrättas. Döden är en övergång från ett tillstånd till ett annat.

Det är helt naturligt att människor känner det svårt att skiljas från det jordiska livet och övergå till något de inte vet något bestämt om. De kan drabbas av ångest eller panik, och då är det skönt för dem att ha någon vid sin sida som tröstar dem och läser **Koranen** för dem, samt hjälper dem att säga: "La ilaha illallah" (det finns ingen gud utom Allah).

En människa är död när själen lämnar kroppen, vilket resulterar i att hjärtat slutar att slå och alla organ slutar att fungera. Begreppen "**hjärtdöd**" eller "**hjärndöd**" är helt främmande för islam. "Människan ska inte heller försöka spela Gud och genom konstgjorda insatser försöka förlänga livet för att sedan själv kunna bestämma dess slut genom att stänga av respiratorn.

Den döde skall tvättas i enlighet med en given ritual och sedan svepas för att begravas så fort som möjligt. Det är viktigt att avdelningspersonalen vid dödsfall kontaktar antingen anhöriga eller någon muslimsk församling utan dröjsmål. Den döde skall helst inte röras eller kläs av förrän den som skall tvätta honom/henne har anlänt. En **kvinn**a skall tvättas av **kvinnor** och **en man av män**. Det är bäst att släktingar tar hand om detta, men om de tror att de inte klarar det, kan andra muslimer ta hand om det.

Organtransplantation

Transplantationer är tillåtna enligt islam i de fall då patientens liv kan räddas med ett nytt organ, och donatorn eller anhöriga till denne har gett sitt tillstånd. Organ får inte tas från donatorn förrän han/hon har dödförklarats. Obduktion skall inte göras utom när det föreligger misstanke om brott eller när det är fråga om någon mycket sällsynt sjukdom. Efter obduktionen måste kroppen återställas och alla organ läggas tillbaka. Trots att livet "**flytt**" från kroppen, var den en gång en levande människa och måste behandlas med respekt.

Transplantationer av olika slag kan inte heller sägas strida mot islam rent principiellt. Även här är det metoder, detaljer, donatorer mm, som kan diskuteras. Allt som räddar liv och botar sjukdom är tillåtet enligt islam, såvida det inte innehåller något, eller innebär något, som är helt förbjudet.

Ändring av definitioner, t ex dödsbegreppet, för att möjliggöra fler transplantationer, är helt otänkbart i islam.

Ingrepp som syftar till att göra människan vackrare, smalare, behagligare att se på, är att fingra på Guds skapelse - det är inte inom människans fullmaktsområde. **Könsbyte** likaså!

Stress

Stress är den vanligaste sjukdomen i modern tid. Stress kan kopplas till utveckling av magsårs sjukdomar, kranskärlets sjukdomar, depressioner, autoimmuna sjukdomar, högt blodtryck, diabetes och till och med cancer. I sin lindriga form tar den sig uttryck i form av oro och våldsamt, på arbetet, i skolan och hemma. Vanliga medicinska problem som spänningshuvudvärk, sömnsvårigheter och fetma hör också till symptombilden vid onormal stress. Ingen av oss går fria från stress men vissa kan hantera den bättre än andra.

Stress orsakas av följande faktorer:

1. Rädsla för det okända och att försöka se igenom och kontrollera ödet.
2. Förluster av människor och saker i våra liv som är oss nära och vår oförmåga att hantera dessa förluster.
3. En inre konflikt mellan vårt hjärta och vårt förstånd angående vad som är sant. För att acceptera en sanning kan det krävas förändringar i våra vanor och vårt sätt att leva, vilka vi håller fast vid av någon anledning, som t.ex. av nöje, glädje, smak, stolthet över sin ras eller kultur. Låt oss undersöka hur Koranen behandlar sådana situationer.

I Islam finns inte begreppet att äga saker och att äga livet. Allt tillhör Gud och till Honom ska allt återvända. Så om vi inte äger det vi förlorar, varför då sörja över vår förlust?

1. Vårt öde är förutbestämt. Vi har ingen kontroll över det. Det som vi har kontroll över är en begränsad fri vilja, våra handlingar, vårt val att handla gott eller ont, vårt val att tro på Gud eller att inte tro på Honom. Däremot har vi ingen kontroll över morgondagens händelser, som inte direkt hänger ihop med våra handlingar. Exempel på detta är om min fru kommer att föda en son eller en dotter, om hans/hennes ögon kommer att bli bruna eller svarta eller om jag kommer att vara med om en olycka imorgon eller inte. Att oroa sig över sådana saker är till ingen nytta.
2. Förnekelse av tron kallas i Koranen för en sjukdom. Detta förnekande av sanningen orsakas av övermod.

"Deras hjärtan är sjuka av tvivel och Gud låter det onda förvärras, och ett plågsamt straff väntar dem för deras ständiga lögn." "

FOSTERUTVECKLING I KORANEN

Beskrivningarna om fosterutveckling i **Koran** och **Hadith** är uppseendeväckande i sin överensstämmelse med det som blivit känt i detta ämne genom moderna vetenskapliga studier. Men, vad var känt då Koranen uppenbarades?

Den medeltida uppfattningen om fosterutvecklingen

Ända fram till 1688, var det den Aristoteliska uppfattningen som var dominerande bland både muslimska och Europeiska vetenskapsmän. Denna uppfattning var det ingen som riktigt vågade ifrågasätta. De två teorierna på Aristoteles tid var:

a) Embryot är en miniatyr av en vuxen människa antingen i den manliga sädesvätskan

eller i det kvinnliga sekretet, och att denna miniatyr växer till sig i livmodern, eller att b) fostret formas och skapas av menstruationsblodet. Aristoteles föredrog det senare synsättet, och lade till att mannens sädesvätska fick menstruationsblodet att koagulera, precis som mjölken ystas till ost.

Den Koraniska synen på fosterutvecklingen

Den Koraniska beskrivningen av fosterutveckling visar oss däremot att:

a) fostret inte är en miniatyr kopia av en vuxen, utan utvecklas stegvis. (71:13-14, 23:12-14, 22:5) och att

b) fostret formas av både mannens och kvinnans kroppsvätskor (76:2). En relevant **hadith** bekräftar **Koranens** syn, men märkligt nog, och **Koranens** och **hadithernas** syn till trots, blev många muslimska vetenskapsmän påverkade av Aristoteles, och upprepade hans misstag. Det fanns dock flera som trodde mera på Koranens och Hadithernas syn, cirka **700 år** efter Koranens uppenbarelse kommenterade Ibn Ha ar al-Asqalani detta ämne och sade: "Många anatomer påstår att den manliga sädesvätskan inte har någon del i tillkomsten av ett barn. De påstår att dess enda roll, är att få menstruationsblodet att koagulera. Men Profetens hadith motsäger deras åsikter. Mannens sperma är i själva verket lika delaktig i utvecklingen av ett embryo som kvinnans motsvarande vätska är."

Synen på fosterutvecklingen förändras

Teorin om fostret som en miniatyr av en vuxen bestod i Europa ända till **1800-talet**, och man menade att en fullständig miniatyr av en människa fanns antingen i kvinnans ovum eller i mannens sperma, och att den bara växte till sig i livmodern. Denna teori gavs upp gradvis, och hade förlorat sin betydelse när man kommit in på **1900-talet**. Von Baer (**1829-37**), kallades för embryologins fader, han identifierade den kvinnliga äggcellen. Äggcellens delning det vill säga den gradvisa utvecklingen av ett embryo blev demonstrerad **1839** av Schwann och Schleiden. **1875**, beskrev Hertwig hur äggcellen befruktades av en spermie. **1883** kunde Von Benden påvisa att både den manliga spermien och den kvinnliga äggcellen bidrog med lika antal kromosomer till embryot. Ändå blev det inte uppdragat förrän under **1900-talet** hur och när fostrets kön avgörs, hur och när skelettet, muskulaturen och sinnen, såsom synen, hörseln nervsystemet och så vidare utvecklas. Det är därför mer än märkvärdigt att vi i Koran och Hadith kan finna omisstagligt precisa och detaljerade referenser till detta ämne.

Den moderna synen på fosterutveckling

Den första av de successiva stadierna i fosterutvecklingen är (**nutfah**) gamet, könscellerna som sedan formar (**nutfah amshaj**) **zygoten**, den befruktade äggcellen. Koranen fastställer detta klart och tydligt (75:36-40, 53:45-46, 59:58-59) att embryots kön bestäms av den sädesvätska som mannen ejakulerar (**av x- eller y- kromosomerna i sperman**). Koranen understryker också att det är endast en droppe av vätska, vilket hänvisar till att spermier utgör endast 0,5 % av den ejakulerade vätskan.

Zygoten utvecklas till **alaqah**, det som hänger, som fäster sig i livmoderväggen. Den överväldigande precisionen av denna term **alaqah** för denna process då zygoten fäster sig, inplanterar sig och får näring i livmodern är iögonfallande i Dr Al-barrs redovisning.

Alaqah utvecklas till **mudghah** (något som liknar en tuggad klump), ur vilken skelettet och muskulaturen sedan urskiljs. Mudghahstadiet innefattar också utvecklingen av pharyngeala områden (ur vilka ansiktet, öronen och nacken formas) de markerade "tandavtrycken" ger embryot ett utseende av en tuggad klump, jämför detta med Koranens anspelning i 22:5 av **mukhlaqa** och **ghairu mukhlaqa**, utvecklingen från en formlös klump till något som börjar ta form! Detta utvecklingsstadium är nu villigt erkänt att vara den mest kritiska perioden i fosterutvecklingen, då embryot är mest känsligt för olika faktorer som kan orsaka medfödda missbildningar.

Koranen säger i 2:259, **kayfa nanshuzu-ha thumma naksu-ha lahma**, Se på benen, hur vi låta dem stå upp och sedan bekläda dem med kött... **Nanshuzu-ha**, något klumpigt översatt till "hur vi låta dem stå upp", är minst lika fulladdad med information som en modern uppslagsbok.

Föräldrarnas gener är avgörande för den nya individens egenskaper. I Koranen 80: I 7-19 sägs **nutfah**, de manliga och de kvinnliga könscellerna bära dessa förutbestämda egenskaper. Det finns flera hadither som bekräftar denna slutsats. En **hadith an Sahih Muslim**, uttryckligen nämner att **42 dagar** efter befruktningen kommer **ängeln** till livmodern och nutfah får dess form, dess hörsel och syn, organ skapas, skelettet och musklerna formateras och huden bildas. Sedan frågar ängeln om det är en pojke eller en flicka, vad dess blivande yrke är, och hur långt liv det kommer att ha. Gud ger sina svar och ängeln skriver ner allt som komma skall".

Uppslagsböckerna förtäljer oss att under den sjätte veckan i fosterutvecklingen börjar könskörtlarnas utveckling. Belägenheten av könskörtlarnas utveckling indikeras i Koranen 86:5-9 vara mellan **ryggraden och revbenen**, vilket naturligtvis också är fallet! När körtlarna sedan har formats utvecklas de antingen till manliga eller kvinnliga könskörtlar och fyller sin funktion i enlighet med detta. Blod och nervbanorna samt lymflarna förblir sammankopplade, även hos de vuxna **"i ett område mellan ryggraden och revbenen"**.

"Han som frambragt dem första gången, skall uppväcka dem till liv" 36:78 i denna korta sammanfattning har vi bara tagit upp några av motsvarigheterna mellan de Koraniska texterna, haditherna och den moderna kunskapen om fosterutveckling. Vad är då innebörden i detta? Nästan alla här refererade Koranverser har som huvudtema en påminnelse om uppståndelse och återskapandet av individen efter döden. Vi konfronteras med livets fakta som ett överväldigande mirakel av **Skaparens Nåd och Allsmäktighet**. Kunskapen om de successiva stadierna i fostrets utveckling till ett människobarn, från ingenting annat än en minimal droppe kroppsvätskor, föder en känsla av bävan inför ansvaret efter denna mirakulösa tillkomst till livet. Detta ansvar bär man med sig tillbaka när man återvänder till Honom som skapade, tillmätte och uppehöll vårt liv. Hur kunde vi tillåta oss att tvivla på att Skaparen bryr sig om hur vi tillbringar och använder vårt liv, eller tvivla på att Han skulle bringa oss tillbaka till livet.

Dessa verser uppmanar oss att tänka över livets mirakel, och att komma ihåg att detta innebär så mycket mera än att fundera över dödens tillträde. Religiös ansvarskänsla kan väckas genom att reflektera över födelsens mirakel, lika mycket som genom att reflektera över dödens mysteri. Ingen uppslagsbok om fosterutveckling kan inspirera till sådana reflektioner som dessa. Självfallet är det ytterst viktigt att känna till att all information som återges i Koranen i extraordinärt precisa ordalag, och ändå i en enkel och begriplig form är korrekt och bekräftas av alla moderna vetenskapliga upptäckter.

FAMILJ OCH KÖNSROLLER

Islam, liksom de flesta andra **världsreligioner** och **österländska** läror såsom **taoismen**, utgår från att det finns en tydlig skillnad mellan kvinnans och mannens uppgifter i samhället. I det traditionella muslimska samhället är ansvaret för skötseln av hemmet och barnen kvinnans uppgift, medan mannen är skyldig att ordna med ekonomisk försörjning. Dessa familjens inre respektive yttre angelägenheter anses komplettera varandra, och behöver med andra ord inte nödvändigtvis innebära en ojämlikhet. I Koranen betonas starkt att islam är jämviktens och den balanserade medelvägens religion. Inom islam betraktas den mänskliga sexualiteten som en av gudomlig gåva och som symbol för paradiset fullkomlighet, snarare än syndfull och detta bekräftas genom den **äktenskapliga** förbindelsen mellan man och kvinna (som under normala omständigheter kan sätta nytt liv till världen):

"Men de troende, männen såväl som kvinnorna, är varandras sanna vänner och fasta stöd; de anbefaller det som är rätt och förbjuder det som är orätt/... Gud har lovat de troende männen såväl som kvinnorna, ett paradiset vattnat av bäckar, där de skall förbli till evig tid, och sköna boningar i dessa Edens lustgårdar..." (Koranen 9:71–72)

"För de män och de kvinnor som har underkastat sig Guds vilja, de troende männen och de troende kvinnorna, de män och de kvinnor som visar sann fromhet, de män och de kvinnor som älskar sanningen, de män och de kvinnor som tåligt uthärdar motgång, de män och de kvinnor som visar ödmjukhet, de män och de kvinnor som ger åt de fattiga, de män och de kvinnor som fastar, de män och de kvinnor som lägger band på sin sinnlighet, de män och de kvinnor som alltid har Gud i tankarna - **för dem alla** har Gud i beredskap förlåtelse för deras synder och en rik belöning."

Alla barn födda inom ett äktenskap betraktas som äkta och det anses vara mannens barn. De är därför en del av mannens släkt, inte kvinnans. Mannen kan även acceptera att ta på sig faderskapet för barn födda utanför äktenskapet. Han kan även avsäga sig faderskapet, **li'an**. En graviditet kan enligt lagen vara allt **mellan sex månader upp till två år**. Mannen har fullt ekonomiskt ansvar. Söner blir försörjda fram tills de börjar arbeta och döttrar tills de gifter sig. Kvinnor som skilt sig eller blivit änkor blir försörjda av sin närmaste manliga släkting igen.

Om man och hustru skiljer sig har mannen fortfarande ekonomiskt ansvar för barnen upp till en viss ålder (ofta sju år för pojkar och nio år för flickor) medan hustrun är skyldig att uppfostra barnen under samma tid. Efter denna ålder flyttar barnen normalt sett till sin far men kan efter överenskommelse mellan båda parter också fortsätta bo kvar hos sin mor fast nu utan ekonomisk hjälp från fadern.

Mannen är familjens förmyndare, och det är han som har ansvar för familjens underhåll. Muslimsk rätt skiljer på omvårdnad (hadana) och vårdnad (vilaya). och det är mannen som är barnens förmyndare (wali). Kvinnan har ansvar för barnens omvårdnad till det att barnen är sju respektive nio år (i iransk rätt när pojken är två och flickan sju år). Barnen följer faderns släkt och i samband med skilsmässa tillfaller i normalfallet vårdnaden mannen och hans familj, utom i den **malikitiska** rättsskolan.

ETIKETT OCH KOSTHÅLLNING

Många av islams religiösa övningar hamnar under kategorin *adab*, islamisk etikett. Detta inkluderar att hälsa andra med **as-salamu** □**alaykum** ("Guds frid"), säga "**bismillah**" ("i Guds namn") innan måltider, samt att använda **enbart den högra handen för att äta eller dricka**.

Begreppet **halal** förknippas bland annat med reglerna om tillåtna livsmedel. Muslimer har en reglerad livsföring och all mat skall vara **halal (tillåten)**. Förbjuden (*haram*) mat är bland annat griskött, blod, kadaver och alkoholdrycker. Allt kött måste komma från ett växtätande djur slaktat i Guds namn med undantag för om man jagat eller fiskat själv. I extrema undantagssituationer, som att man till exempel riskerar att dö av svält, så kan dock annars otillåtna livsmedel räknas som halal.

Maten är ett av problemen som möter muslimer i Norden. I Islam förbjuds människan att äta blodmat, griskött, kött av djur som dött på annat sätt än genom slakt och kött av rovdjur. Att undvika griskött är mer än att bara undvika korv, fläsk, skinka, späck, kalvsylta, leverpastej, osv.

Många fetter och oljor innehåller grisfett - margarin t.ex färdigköpta bröd, kakor och tårter och en del godis innehåller gelatin av grisfett. De flesta livsmedelsförpackningar i Finland är märkta med etiketter där det finns information om bl.a olika ingredienser som ingår i produkten. Judarnas och kristnas mat är tillåten för muslimer om det inte är fråga om förbjudna födoämnen som t.ex gris eller blodmat. Har djuret dött av elchock eller klubbslag, eller har det slaktats tillsammans med grisar eller packats efteråt bland oren föda? Var djuret uppfött på kadaver? Då är det otillåten föda. I vissa fall kan till synes "**oskyldiga**" matvaror innehålla grisfett eller tillsatsämnen som framställs ur grisfett, mm. Ibland kan det också vara svårt att avgöra ursprunget på en tillsats, därför är det säkrast att endast använda rena råvaror vid tillagning, stekning, osv.

Islam förbjuder griskött och den främsta anledningen till detta ligger på trosprincipiell grund, eftersom muslimen måste följa Guds befallningar och avhålla sig från det som Han förbjudit, bl a griskött och grisfett. Den vetenskapliga orsaken som forskarna påvisat är att svin drabbas av allvarliga former av mask. Den främsta sorten av dessa är bandmasken, som när den kommer fram till tarmarna, fullbordar sin livscykel i den sjukes kropp, när den transporterar sina ägg till blodomloppet och sedan distribueras till olika organ i kroppen. Sedan förvandlar sig masken till ett tunt fodral som uppnår en bönas storlek. Om detta sker i hjärnan drabbas människan av galenskap och om det sker i ögat blir hon blind. Om masken når hjärtat leder det till försvagning och blodpropp. Masken påverkas inte av konventionella mediciner eftersom den är skyddad i sitt fodral. Grisköttets tillagningstid är kort, vilket inte ger tillräcklig tid till att döda parasiterna. Kolesterolhalten i griskött är mer än tio gånger högre än i nötkött och när detta ämne överstiger normalkvantiteten samlas det i blodådrorna, särskilt i pulsådrorna, och orsakar en höjning av blodtrycket och åderförkalkning. **Av denna anledning**

är antalet fall av angina pectoris och åderförkalkning fem gånger större i Europa än i den muslimska världen.

Något som nyligen blivit känt, är att **influensavirus kan överföras från gris direkt** och indirekt genom konsumtion av korv gjord på bl.a. grisens lungor.

En svensk hudläkare berättar att han sedan många år har sett hur patienter med akne, astma, allergisk snuva, munsår och vissa former av håravfall, uppnått en betydande förbättring efter att de, i samband med annan behandling, slutat konsumera fläskkött. Fläskkött innehåller svavelhaltiga ämnen och histamin, vilka kan ge hudirritationer.

Det finns en reaktion som kallas autoimmunitet, som innebär att kroppens celler börjar aktiveras mot både främmande och egna vävnader. Enligt en teori kan fläskköttet vara kemiskt släkt med människans vävnader, vilket skulle leda till en sådan reaktion, dvs. att vissa personer vill "**stöta bort**" det främmande ämnet. Som exempel på autoimmuna sjukdomar kan nämnas sköldkörtelinflammation, ledgångsreumatism och ungdomsdiabetes.

Kanadensiska läkare har i den engelska tidningen "**The Lancet**" publicerat en artikel som visar på ett tydligt samband mellan hög fläskköttskonsumtion och skrumplever.

Grisfettet försvårar matsmältningen och ökar risken för angina pectoris och åderförkalkning. Det innehåller en stor andel komplicerade fettsyror och man har lagt märke till att grisfettet, när det intas, ombildas till ett egendomligt ämne som inte korresponderar i sin uppbyggnad med människans fetter, vilket leder till en störning i kroppens ämnesomsättning, och likaså kolesterolcirkulationen, vars förändring orsakar uppkomsten av många allvarliga sjukdomar i människans kropp. Nobelpristagaren professor Damm vid Köpenhamns universitet har fastslagit att just grisfettet är en avgörande orsak till uppkomsten av gallsten och forskningen lyckas fortgående fastslå nya bevis för farorna med grisfett och griskött.

Alkohol och andra droger

Förbudet mot alkohol i Islam är absolut och innefattar också förbud mot att framställa, transportera, handla med och försälja alkoholhaltiga drycker, samt förbud mot att delta i fester där alkoholförtäring ingår. **Mediciner som innehåller alkohol är endast tillåtna om det inte finns motsvarande mediciner utan alkohol.**

Allt som fördunklar sinnena och tankeförmågan är **haram** (otillåtet), och samma regel gäller för droger som t.ex. marihuana, kokain, opium mm. och all slags hantering med dem, som för alkohol, är förbjudet.

Det finns många skäl till varför alkoholhaltiga drycker har förbjudits i Islam. Följande punkter är bland de skäl som muslimer tror på:

1. Alkohol anses vara en styggelse.
2. Alkohol är ett av Satans många verk.
3. Alkoholdrickande skapar fiendskap och hat mellan människor.
4. Alkohol förhindrar människor att komma ihåg Gud.
5. Den förhindrar och/eller försenar muslimerna att utföra sina dagliga böner. Även om de ber förstår de inte meningen med eller betydelsen av vad de gör och säger.
6. De som dricker alkohol förnekas paradiset.

7. De som dricker alkohol anses av Islam likna de som dyrkar avgudar, vilket också är helt förbjudet i Islam.
8. När en person dricker alkohol, anses han inte vara en troende.
9. Alkohol ger upphov till mycket ont i samhället.
10. Muslimerna anser att Guds profeter inte smakade alkoholhaltiga drycker och att alkohol var förbjudet i alla gudomligt uppenbarade religioners originalskrifter.
11. Alkoholhaltiga drycker har vissa fördelar, men den synd och skada som blir resultatet av konsumtionen, är mycket större än fördelarna.
12. Alkohol bringar Guds (Allahs) förbannelse över de som intar den, såväl som över de som planterar eller odlar råvarorna, producerar, säljer eller handlar med den och de som deltar i spritfester.
13. Alkohol bär ansvaret för ett stort antal bilolyckor.
14. Alkohol är orsak till många familjers splittring.
15. Under alkoholens inflytande begås brott som mord, våldtäkt osv, i större grad

Av ovannämnda skäl gör praktiserande muslimer sitt bästa för att hålla sig undan från alkoholhaltiga drycker och de fester där alkohol serveras, för att behaga Gud den Allsmäktige.

Klädseln

Både män och kvinnor skall vara anspråkslösa. Då värderas de efter deras klokhets och egna egenskaper, ej på grund av deras klädsel eller sexualitet. En iransk flicka uttryckte saken så här: **“Vi vill att männen slutar behandla oss som sexobjekter, som det har brukat vara. Vi vill att de inte bryr sig om vår utseende och istället riktar sin uppmärksamhet till våra personligheter och åsikter. Vi vill att de behandlar oss med allvar och behandlar oss likvärdigt; ej att de jagar oss för våra kroppars och den fysiska dragningskraftens skull.** En muslimsk kvinna som täcker sitt huvud, ger tillkänna sin identitet. Alla, som ser henne, vet att hon är muslim och besitter hög moral. Många muslimska kvinnor, som täcker sig, strålar av värdighet och säkerhet; de vill gärna se ut som en muslim. Som respektabla, anspråkslösa och rena personer vill de inte det minsta att deras sexualitet når männen. Kvinnan, som täcker sig, döljer sin sexualitet, men låter sin kvinnlighet synnas. Muslimkvinnans **hijab** har varit diskutabelt under århundraden och kommer att vara också i fortsättningen. Vissa lärda personer ser ingenting diskutabelt i det, och anser att täcka sitt huvud är obligatoriskt, där emot är majoriteten av den åsikten att det inte är obligatoriskt. Vissa, som tyder sig till medellinjen, förespråkar att reglerna är otydliga och att de ger utrymme för egna värderingar enligt rådande situation. Profeten (**SAAS**) hustrar tvingades täcka sina ansikten, för att männen inte skulle tänka på dem seksualistiskt, de var ju trots allt **”de troendes mödrar”**, detta tvång gällde ej de övriga kvinnor. Ordet **“hijab”** kommer från det arabiska ordet **“hajaba”**, vilket betyder täcka sig eller dölja sig. Nu för tiden betyder hijab muslimkvinnans anspråkslösa klädsel. Frågan lyder, **vad skall man på riktigt dölja?**

I islam finns egentligen inte någon visstyps klädsel eller något visst plagg, vilka krävs att en muslim bör använda. Vissa krav skall dock uppfyllas gällande klädseln. Första krav gäller den delen av kroppen, som bör täckas. I islam finns det två källor av regler och bestämmelser, för det första **Koranen**, av Allah kungjort budskap, för det andra **Hadith** eller profeten Muhammeds (**SAAS**), av Allah vald förebild, tradition.

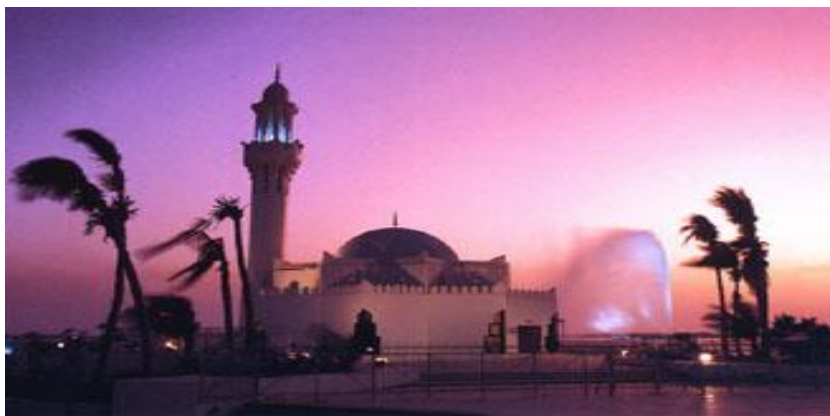
“Aisha (RA) berättade Asman, Abu Bakrins (RA) dotter, kommit till Allahs (SWT) sändebud i tunna kläder: Denna närmade sig henne och sade: **Oi Asma! När en flicka blir tonåring, är det inte passande att visa någonting annat än detta och detta.** Och han visade på hennes ansikte och händer.” (Abu Dawood)

Det andra kravet är att kläderna sitter löst. Klädseln skall vara tillräckligt löst sittande, att kvinnans kroppsformer inte syns. Ett rekommenderat sätt att dölja kroppens former är att använda mantel ovanpå andra kläder. Om klädseln i övrigt är tillräckligt löst sittande, ingen speciell uteklädsel behövs. Tjockleken är det tredje kravet. Kläder skall vara så tjocka, att hudens färg och kroppens former syns inte genom. Profeten Muhammed konstaterade, att hans UMMAR i senare generationer skall vara **“kvinnor, vilka skulle vara klädda, men nakna, och i huvudet skulle de ha någonting som skulle likna en kamelpuckel. Förbanna dem, för att de på riktigt är förbannade.”** (Muslim) ännu ett krav är att överlag ha värdig och ordentlig klädsel. Kvinnan skall inte med sin klädsel dra männens uppmärksamhet till sig. De skall inte vara så blänkande eller skinande, att allas uppmärksamhet fäster sig till kvinnans kläder och till kvinnan. Det finns ytterligare krav:

Kvinnan skall inte klä sig så att de ser ut som män. ”Ibn Abbas berättade: Profeten (SAAS) förbannar män, som ser ut som kvinnor och kvinnor som ser ut som män.” (Bukhari)

MOSKÉ

En **moské** (arabiska: مسجد, *masjid*) är en **muslimsk helgedom** avsedd för **bön, predikan** och **undervisning**. Troende muslimer antas be i moské minst en gång i veckan, på fredagen. Bönen leds av en **imam**. I likhet med flera andra religioners

helgedomar inrymmer moskékomplexet ofta mer än bara gudstjänstlokal. Exempelvis finns ofta **bibliotek** och bispisning, samt i större moskéer ibland även **härbärke**, sjukhus och teologisk skola (**madrassa**).

Vanligtvis är muslimer mycket förtjusta i att visa upp sin moské och dela med sig av det de håller som kärast i hjärtat. Innan man besöker moskén så är det viktigt att veta lite om hur man uppför sig på denna plats som för muslimer är ett heligt rum. Innan man besöker en moské så är det viktigt att besökaren tar en liten tankeställare om hur man själv känner inför besöket. Muslimerna i moskéerna vill inte att besökare känner sig obekväma. Likaså vill heller inte de känna sig obekväma genom att kritik riktas mot deras sätt att dyrka Gud eller mot deras religion. Frågor är alltid välkomna, men negativa jämförelser med besökarens egna sedvänjor och bruk kanske inte är det bästa sättet att etablera ett vänskapligt förhållande.

Även när man besöker en moské i grupp eller ensam så är det viktigt att följa moskéns riktlinjer för hur man bör klä sig och hur man uppträder för att undvika att väcka anstöt. När

det gäller gruppbesök är det viktigt att tänka på att man inte talar för högt så att man inte stör de bedjande i moskén. Det är bra att meddela till moskén i god tid innan besöket om en besökare i en grupp har särskilda behov så att de kan ordna med den hjälp som behövs. Till exempel, även då det är tradition i en moské att sitta ner på golvet så kan det ordnas med stolar till besökare som är äldre eller har något funktionshinder.

Anständig klädsel är viktigt för både män och kvinnor. För kvinnor menas det i detta sammanhang fotsida kjolar eller byxor som varken är transparenta eller åtsittande, tillsammans med blusar/tröjor med långa ärmar och helst höga kragar/eller så kallade polotröjor. I de flesta moskéer är det nödvändigt att bära en sjalett – vilket vi kan tillhandahålla. Män förväntas bära långbyxor, helst inte alltför åtsittande. Skorna tar man av sig och ställer i skohyllor innan man går in i bönerummet, eller som även är vanligt, direkt vid ingången till byggnaden.

Det är vanligt att moskéer har separata ingångar för män och kvinnor. Besökare kan ibland hälsas med orden ”as-salâmu alaykum” vilket betyder ”Guds Frid vare med dig”, den hälsning som alla muslimer använder sig av. Man kan svara ”wa alaykumus-salâm” vilket betyder ”och Guds Frid vare med dig”. Sträck inte fram handen för att hälsa på personer av det motsatta könet. Innan man går in i moskéns bönerum utför muslimska män och kvinnor den rituella tvagningen (tvättar armar, ansikte och fötter med vatten) om de inte redan gjort detta hemma. Som icke-muslim behöver man inte tvaga sig.

Gå in i bönerummet under tystnad och sätt dig på golvet och undvik att sträcka ut benen mot qibla, vilket är böneriktningen mot Mecka, såtillvida du inte har medicinska skäl att göra det. Om man besöker tillsammans med en grupp under en pågående bönetid är det bäst om man sätter sig i rummets bakre del.

I väst är det vanligt att både män och kvinnor besöker moské för att utföra bönen. Då det inte finns många moskéer tillhands är de allt som oftast fulla, särskilt på fredagar. Det är då vanligt att en moské har två eller fler våningar för att utnyttja rummet maximalt. I dessa moskéer är avdelningen för kvinnor oftast på översta våningen, eller balkongen, då män och kvinnor utför bönen i separata grupper. Imamen (eller böneledaren) står alltid längst fram i moskén. I muslimska länder är det även vanligt att kvinnornas avdelning är längst bak i bönerummet. Muslimska kvinnor förväntas att inte komma till bönerummet under pågående menstruation (gäller endast den del av byggnaden där man utför bönen), och varken män och kvinnor går in i bönerummet om de är i behov av ghusl (den stora tvagningen som måste utföras efter t.ex. samlag för att kunna utföra bönen), men detta gäller endast muslimer. Fredagsbönen är obligatorisk för män, men inte för kvinnor. I väst är det ändå vanligt att många kvinnor kommer till moskén för fredagsbönen.

ISLAMISKA KALENDERN

Den **muslimska kalendern** (förkortat AH, *anno hegirae*) är en **månkalender**. Tideräkningen börjar med den dag (16 juli 622) då profeten Muhammed flydde från Mecka till Medina. Det arabiska ordet för flykt är **hijra** och den muslimska kalendern kallas därför även **hijrakalendern**. I vissa islamiska länder används den **gregorianska kalendern** parallellt med den muslimska kalendern för att få tideräkningen i överensstämmelse med den övriga världens.

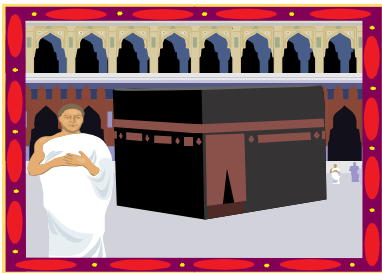
Ett år i den muslimska kalendern omfattar i enlighet med Koranen (9:36) tolv månader. Varje månad motsvarar **månens** synodiska omloppstid, vilket innebär att de är **29** eller **30** dagar, och att ett år är **354** dagar. Eftersom ett muslimskt år är kortare än jordens omloppstid förskjuts månaderna gradvis i förhållande till årstiderna. Efter **30** år har förskjutningarna ackumulerats till ca ett helt år, och det muslimska nyåret infaller då vid ungefär samma årstid som för 30 år sedan.

Ursprungligen var skillnaden mellan den muslimska och västerländska kalendern **622** år, men det har nu minskat till omkring **579** eftersom ett muslimskt år är kortare.

Anledningen till att islam använder en månkalender är att ett tillförande av en extra månad då och då för att anpassa till ett solår fördöms som hedniskt av Koranen (9:37). I exempelvis den **hebreiska kalendern**, som ursprungligen var en ren månkalender, läggs en extramånad in med jämna mellanrum för att ett år i genomsnitt skall motsvara jordens omloppstid.

Nyårsdagen infaller den första dagen i månaden **muharram**. Fredagen är muslimsk **helgdag** och torsdag–fredag är veckohelg.

HÖGTIDER

Aashura eller '**āshūrā** (**arabiska**: عاشوراء), ”den tionde”, är först och främst en stor religiös högtid för **shiiitiska** muslimer. Den firas till påminnelse av **martyren Husayns** död. Den tionde **muharram** år 680 vid slaget vid Karbala försökte **Alis** son **Al-Husayn** göra uppror mot det umayyadiska väldet och **kalifen Yazid I**. Slaget slutade med **Husayns** död och har blivit symbol för martyrskapet.

Enligt shiiterna är denna händelse den största händelsen i världshistorien. Sorgen över Husayns död manifesteras årligen i passionsspel. Det är de tio första dagarna i månaden **muharram** som på det sättet ägnas åt sorgeriter med höjdpunkt den 10:e. Deltagarna i högtiden slår sig själva med lätta kedjor försedda med knivar för att visa sympati med Husayn. Alla praktiserar dock inte denna sed utan slår sina bröst istället.

Under **Saddam Husseins** tid som ledare i Irak var ceremonin förbjuden med motivationen att den var "för extrem". Idag firas högtiden som tidigare i Irak; även om flera muslimska ledare har rekommenderat att istället för att utgjuta sitt blod på riktigt, så är högtiden passande för att istället göra inre bot, och skänka blod genom bloddonation.

Enligt **sunnitisk** uppfattning är dagen en av flera frivilliga **fastedagar**. Enligt sunnitisk teologisk uppfattning skapades **Adam och Eva** på ashura och dessutom lämnade **Noa** arken på den dagen

Arba'in (arabiska: نبي عبرا لاً, "fyrtio") är en **högtid** som **shiamuslimer** firar varje år. Denna dag är den 40:e dagen efter martyren **Husayn ibn Alis** död år **680** (**istishad**).

Eid al-fitr eller **'id al-fitr** (arabiska: عيد الفطر) **fastebrytandets högtid** som avslutar den **muslimska** fastemånaden **ramadan**. Högtiden kallas ofta kort för *eid*, vilket betyder "en återkommande lycka eller festglädje". Firandet pågår i upp till tre till fyra dagar, av vilka det är den första dagen som är viktigast. År 2009 (1430 efter **hijra**) började eid al-fitr tisdagen den **22 september**. Ofta jämförs eid al-fitr med den **kristna julen**, efter som man vid båda högtiderna bland annat ger gåvor till behövande, presenter till framförallt **barn** och unga, samt att familjebanden, gemenskapen och maten spelar en betydelsefull roll.

Eid al-fitr är i grunden en **religiös** högtid, men den firas även av muslimer som inte är aktivt troende eller följer religionens bud, samt av stora delar av befolkningen som helhet i länder och regioner där islam är **majoritetsreligion**.

Eid ul-Adha (arabiska: عيد الأذى), är en **islamisk högtidsfest** firad av **muslimer** och **druser** världen över som ett minne av **Ibrahims (Abrahams)** villighet att offra sin son enligt **Guds** order (se **Koranen** och **Gamla Testamentet**). Det är en av två Eid-festivaler firad av muslimer, som baserar sig på **Koranen**. Liksom **Eid al-Fitr** börjar Eid ul-Adha med en kort **bön** följt av en **predikan (khutba)**.

Eid ul-Adha firas årligen och infaller på den 10 :de dagen i månaden av *Dhul Hijja* (ذى الحجة) enligt den **islamiska månkalendern**. Festligheterna pågår i två eller tre dagar beroende på land. Eid ul-Adha infaller dagen efter **pilgrimerna** är klara med **hajj**, den årliga vällfärden till **Mekka i Saudiarabien** av muslimer från hela världen. Det inträffar ungefär 70 dagar efter slutet av månaden **ramadan**, då muslimerna **fastar**.

Eid-ul-Adha (*Adha Eid*) har andra populära namn runtom i muslimska länder såsom **Eid al-Kabir** (Den 'Stora' Eid) i **Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten** och **Libyen; Tabaski** eller **Tobaski** i **Västafrika; Babbar Sallah** i **Nigeria; Ciidwayneey** i **Somalia** och somalisktalande regioner i **Kenya** samt i **Etiopien**.

I **Indien** och **Pakistan** är den även kallad *Bari Eid* (bokstavligen "Stora Eid"). I **Bangladesh** kallas den antingen ঈদ-উল-আজহা **Id-ul-Azha** eller কোরবানী ঈদ **Korbani Id**. I **Sydafrika** kallas den även **Bakri Eid**. Den **indonesiska** termen är **Idul Adha**. I **Malaysia** kallas den **aidil Adha** och även **Hari Raya Korban**.

Män, kvinnor och barn förväntas klä sig i sina finaste kläder och utföra Eidbönen i valfri **moské**. Muslimer som har råd offerar deras bästa boskap (vanligast får, men även **kameler, kor** och **getter**) som en **symbol** av **Ibrahims (Abrahams)** offer. Det offrade djuret känt som "qurbani", måste klara av vissa ålders och kvalitetsstandarder, annars betraktas djuret som ett oacceptabelt offer. Vanligtvis måste djuret vara åtminstone ett år gammalt. Enligt **Koranen** ska en stor portion av köttet skänkas till de fattiga och hungriga så att alla kan delta i festen som hålls under Eid ul-Adha. Det återstående tillagas till familjefirandet där släktingar och vänner bjuds. Under den här perioden så påminns även muslimerna om att dela med sig av sitt överflöd till de som har mindre (se även **zakat**).

Det vanligaste välgörande förfarandet i det muslimska samhället som demonstreras under Eid ul-Adha är att försöka se till att ingen fattig muslim lämnas utan mat från offerdjuren under

dessa dagar. Människorna ska försonas med varandra under denna dag, först med deras föräldrar, sedan med deras egna familjer och vänner.

Eid ul-Adha infaller alltid under samma dag enligt den **islamiska kalendern**. Datumet enligt den **gregorianska kalendern** varierar från år till år eftersom den islamiska kalendern följer månens cyklar och den gregorianska solens cykel. Detta gör att den islamiska tideräkningen är ungefär elva dagar kortare än den västerländska.

Laylat al-Qadr (arabiska: **القدر ليلة**) ("Allmaktens natt", "Ödesnatten", "Kraftens natt" eller "Härlighetens natt") är enligt **Koranen** den natt under månaden **ramadan** då den första **uppenbarelsen** sändes med **ärkeängeln Jibril (Gabriel)** till **Muhammed**, vilket beskrivs i den nittiosjunde **suran Al-Qadr**. Den firas för det mesta natten till den 27:e ramadan.

Exakt vilken dag i ramadan Laylat al-Qadr inföll är inte känt. Baserat på tradition (**hadith**), tros den ha infallit under en natt med udda datum under den senare tredjedelen av månaden, det vill säga de tio sista dagarna. Vanligast är att fira Laylat al-Qadr natten till den 27:e ramadan. Det är då vanligt att muslimer befinner sig i **moskén** denna natt och ber och mediterar över **Guds** storhet. Detta då koranversen understryker just denna natts betydelse.

Ramadan (arabiska: **رمضان**) är den nionde **månaden** i den **muslimska kalendern**, samt även den heliga **fastemånaden**, en av **islams fem pelare**. År **2009** (1430 enligt den **muslimska kalendern**) inleddes ramadan i Finland lördagen den 22 augusti.

Ramadan är en viktig högtid för **muslimer** då det är under denna månad som "Allmaktens", "Kraftens", "Ödets" eller "Härlighetens" natt (**Laylat al-Qadr**) anses ha infallit, sannolikt under det tjugosjunde dygnet i månaden. Det var då Guds (**Allahs**) budskap genom **ärkeängeln Jibril (Gabriel)** började uppenbaras för **profeten Muhammed**, vilket sedan nedtecknats i islams heliga skrift **Koranen**. Högtiden ramadan kan därför närmast jämföras med **det kristna julfirandet** till minne av **Kristus** födelse.

De troende förväntas i ramadan även att i möjligast mån uppträda väl, ge allmosor (**zakat**) till de fattiga, visa speciellt högaktning för sin familj samt rena sitt sinne genom att undvika beteenden som våld, ilska, avundsjuka, småaktighet, girighet och illasinnad ryktesspridning. Ramadan följs av **eid al-fitr**, **fastebrytandets högtid**. Under ramadan är alla vuxna, friska och bofasta muslimer skyldiga att, från gryning till skymning, avhålla sig från mat, dryck, rökning samt sexuella relationer.

Fastan (**sawm**) påminner människorna om hur beroende de är av Allah och antas därför leda till större ödmjukhet, sannfärdighet och medvetenhet om det gudomliga i skapelsen. Fastan gör att muslimer förstår hur det är att vara utan mat i en hel dag och de kan därför helhjärtat betala fattigskatten (allmosan (**zakat**), den tredje av islams fem pelare).

När fastan under ramadan dagligen bryts vid solnedgången är det mest idealiskt att äta **dadlar** med yoghurt eller dricka **vatten** enligt profeten Muhammeds föredöme (**sunna**). Ramadan avslutas med högtiden **eid al-fitr**. Många muslimer brukar då under morgontimmarna bege sig till **moskén** för att be tillsammans.

Det finns undantag för vissa som får lov att stå över fastan. Några av dem som giltigt får stå över är kvinnor som är gravida eller ammar, eftersom det kan anses ohälsosamt för barnet och

kvinnan. Även de gamla och sjuka har rätt att stå över fastan. De som däremot avstår från fastan utan giltig anledning förväntas under ett senare tillfälle ta igen de missade dagarna. Barn under 15 år är undantagna från fastareglerna, men många barn lär sig att gradvis vänja sig genom att till exempel bara fasta någon timme om dagen.

Om en muslim gör någon av de saker som förbjuds under ramadan, ogiltigförklaras den dagens fasta och man måste fasta om en annan dag efter att ramadan är slut, samt betala en specifik summa pengar till de fattiga, alternativt ge gåvor till moskén. Koranläsning är också ett viktigt inslag under ramadan. Koranen är uppdelad i 114 kapitel (**suror**) och under ramadan bör man läsa så pass mycket per dag att man hinner läsa ut alla kapitel innan ramadan är slut.

Enligt en utsaga av Profeten Muhammed i en **hadith** inleds och avslutas fastemånaden när nymånen skådats. Fastan under ramadan bryts dagligen vid solnedgången. När ramadan inträffar (enligt den **gregorianska kalendern**) skiljer sig från år till år, eftersom den **muslimska kalendern** är en **månkalender**. Jämfört med den gregorianska kalendern är det muslimska året 11 till 12 dagar kortare. Ramadan brukar vara i 29 eller 30 dagar, beroende på när månen först visat sig.

Längre upp angivna datum grundar sig på nymånens ankomst i **Mekka**, i **Saudiarabien**. I praktiken kan nymånen inte synas först 1-2 dagar senare. Oftast är det omöjligt att överhuvudtaget sikta nymånen någonstans i världen när **Saudiarabiens** annons om Ramadansstart kommer. Detta beror på att nymånen brukar vara för ung vid denna tidpunkt, vilket gör så att inget ljus från denna kan nå jordklotet.

Slutord

Denna Islam – Guide i korthet har gjorts för att fungera som hjälpmedel för personer som i sitt arbete kommer i kontakt med invandrare och för personer vilka är intresserade av ämnet. Uppgifter till detta har huvudsakligen plockats från www.islamguide.com sidorna, där man också kan få tilläggs- och detaljerad information.